

Sorunlar, Beklentiler, Potansiyeller

Koca Mustafa Paşa Sahil Parkı

Nilüfer KART AKTAŞ¹ Hande Sanem ÇINAR^{1*}

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı

*Sorumlu Yazar

E-posta: saneme@istanbul.edu.tr

Geliş Tarihi: 20 Ocak 2018

Kabul Tarihi: 30 Nisan 2018

Özet

Kentte yaşayan kullanıcıların, kent mekanını, ne ölçüde kullandığı, ne tür anlamlar yüklediği, nasıl deneyimlendiği gibi konular bir mekanın kimliğini, kalitesini belirlemede oldukça önemlidir. Ekolojik sistemin büyük bir parçası olan sahil parkları, kentler için çok önemli alanlardır. Aynı zamanda yaşam kalitesine katkıda bulunan sahiller, *kıyı-insan* ilişkisini kuran, kent halkının giderek artan rekreasyon ihtiyacını karşılayan önemli kaynak değerleridir. Özellikle bu alanlar suyun etkisi ile önemli çekim noktalarıdır. Bu nedenle yoğun bir kullanıma sahiptirler.

Bu çalışmada Araştırma alanı olarak İstanbul Fatih Koca Mustafa Paşa Sahil Parkı belirlenmiştir. Yoğun kullanıma sahip alanın, rekreasyonel bakımdan mevcut durumunun, potansiyellerinin ve kullanıcı memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi ile mekân kimliği ortaya konmaya çalışılmıştır. Alanda kullanıcıların mekan ile ilgili istekleri, çeşitli gözlemler, izleme, soruşturma vb. araştırmalar ile alanın ivedilikle gözden geçirilip kullanıcılara daha iyi hizmet vermek, iyi yaşam koşulları yaratmak için doğru yönlendirmeler yapılması gerekliliği belirlenerek, sorunlar beklentiler, potansiyeller ortaya konmuştur. Araştırma sonucuna göre çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Sahil, Kullanıcı, Kullanıcı Memnuniyeti

PROBLEMS, EXPECTATIONS AND POTENTIALS

Koca Mustafa Paşa Coastal Park

Abstract

Matters such as the extent to which inhabitants of the city use the urban space, what kind of meanings they load and how they experience are very important to determine the identity and quality of a place. The coastal parks, which are a major part of the ecological system, are very important areas for the cities. At the same time, the coasts that contribute to the quality of life are important resource values that establish the coastal-human relationship and meet the increasing recreation needs of the city people. Especially these areas are important points of attraction with the effect of water. For this reason, they have an intensive use.

In this study, Istanbul Fatih Koca Mustafa Paşa Coastal Park was determined as a research area. With the determination of the current situation, potential and user satisfaction levels in terms of recreational care of the area which has an intensive use and urban identity was tried to be identified. As a result of various observations such as monitoring, investigation, users' needs for space, it is determined that the area urgently should be reviewed and necessary arrangements should be made to provide better service to the users. Also the problems, expectations and potentials of the area have been determined. According to the results of the research, proposals were brought to the solution.

Keywords: City, Coast, User, User Satisfaction

GİRİŞ

Kentler, doğal ve kültürel öğelerin belirli bir alanda sürekli etkileşim içerisinde bulunduğu bir yaşam alanı olarak tanımlanabilir. Kent mekanı, fiziksel yapısında yerleşim alanları, eğitim, sağlık, ulaşım, ticaret vb. alanlarla açık ve yeşil alanları içerisinde barındırmakta, sosyal yapı olarak da farklı etnik, kültür, gelenek ve görenekleri benimseyen, farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip insanların birarada yaşadığı/yaşamak zorunda kaldığı karmaşık mekanlardır. Bu yoğun nüfus ve yoğun yapılaşma kentlerde yeşil alanları hayati derecede önemli hale getirmektedir. Açık ve yeşil alanlar kentlilerin nefes aldığı, rahatladığı, çalışma dışı, serbest zamanlarını çeşitli aktivitelerle değerlendirmesine olanak sağladığı ve özellikle de insan-doğa ilişkisini canlı tutmaya yardımcı olan mekanlardır.

Kentler, ayrıca toplumsal aktivitelerin ve bireysel davranışların zaman ve mekan boyutunda biçimlendiği ortamlar olduğu için sürekli bir değişim ve gelişim gösterirler[1]. Günümüzde kentlerde yaşanan bu değişim ve dönüşümler ile birlikte sosyo-kültürel simgeler ve yaşam biçimleri, kentlere yeni bir kurgu getirmektedir. Kentte

yaşayanların, kent mekanı ile kurdukları ilişkilerin en önemli parçalarından birini mekânsal kimlik oluşturmaktadır. Kentte yaşayanların (kullanıcıların), kent mekanını nasıl benimsediği, ne ölçüde kullandığı, ne tür anlamlar yüklediği, nasıl deneyimlendiği gibi konular bir mekanın kimliğini oluşturmada en önemli konulardır [2].

Sosyal aktiviteleri yönlendiren uyarıcılardan olan kişisel ve toplumsal davranışlar, kişinin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi vb. kişisel veriler olduğu kadar aile çevresi, ortak kültür, ahlak değerleri ve geçmişteki deneyimleri gibi sosyo-psikolojik, sosyo-kültürel veriler de bağlıdır [3]. Ancak sosyal uyarıcılar yanında tüm kent mekanlarının algılanmasını yönlendirecek ve beraberinde memnuniyetini ya da memnuniyetsizliğini getirecek fiziksel uyarıcılar da vardır. Bunlar; topografya, bitki örtüsü, toprak ve iklim gibi fiziksel özellikler, biçim, boyut, renk ve ışık, kot farkları, malzeme ve doku, kentsel donatılar gibi mimari özellikler ile sınırlar, gürültü, kir, toz, duman, koku gibi çevresel faktörlerdir [4].

Açık ve yeşil alanların, insanların çeşitli yaş grupları, cinsiyet ve meslek gruplarının istek ve ihtiyaçlarına ayrı ayrı

hizmet vermesi beklenmektedir. Bu nedenle planlamalarda, kullanıcılara huzur ve güven veren, rahatlamalarını ve dinlenmelerini ve en önemlisi o mekandan hoşnut kalmalarını sağlayacak tasarımların öncelikli olarak göz önüne alınması gerekmektedir. Kullanıcıların mekân hakkındaki eleştirileri, tepkileri, istekleri, çeşitli gözlemler, izleme, soruşturma vb. araştırmalar bir sistematikçe konularak planlamaya dönük kararlar üretilmelidir [5];[6].

Kentlerin en çekici ve en çok kullanım talebi olan alanları, kıyı alanlarıdır. Kıyıları kentin bütününden ayrı parça değildir. Kıyı kentlerini diğer kentlerden ayıran en önemli özellik suyun varlığı, deniz varlığıdır. Kıyı kentlerinin oluşum süreçleri incelendiğinde tarihin ilk çağlarından itibaren su kenarlarının yerleşim yeri olmasının yanında ticaret, ulaşım, rekreasyonel amaçlar için de bir cazibe alanı olmuştur. Su her zaman kent mekânı içerisinde çekim noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak kıyıların kullanımı ile ilgili en temel kural, kamu yararı olmasıdır. Kamu yararına ve kamu kullanımına açık olması nedeni ile kıyı kullanımları için en önemli faaliyet, rekreasyonel kullanımlardır. Kentsel ekolojik sistemin büyük bir parçası olan sahil parkları, kentler için çok önemli alanlardır. Kent estetiğini arttıran, yaşam kalitesine katkıda bulunan sahiller, kıyı-insan ilişkisini kuran, kent halkının giderek artan rekreasyon ihtiyacını karşılayan önemli kaynak değerleridir. Bu nedenle planlama ve tasarımlarında öncelikle kaynak değerinin korunması [7] ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek bu alanlara fonksiyonların getirilmesi gereklidir. Sahil parkları, suyun görsel ve işitsel etkisi ile kent halkının rahatladığı pasif rekreasyonla birlikte aynı zamanda yürüyüş, koşu, gezinti, seyir gibi aktif rekreasyon ihtiyaçlarını da karşıladığı yeşil alanlardır. Kıyı alanları, özellikle suyun etkisi ile önemli çekim noktalarıdır. Bu nedenle yoğun bir kullanıma sahiptirler. Bu yoğun kullanımların sonucu alanın tahrip olmaması için kullanıcı ihtiyaçları, talep ve beklentileri dikkate alınmalıdır. Alanda her yaş grubuna ve engellilere yönelik çözümler geliştirilmelidir.

Araştırmanın amacı, sahil parklarının, dolgu kıyı rekreasyon alanlarının gelişmesinde yapılan uygulamaların kente sunduğu katkıları ve bu alanlarda uygulanan projelerin peyzaj planlama ve tasarım ilkeleri açısından ve kullanıcı kitlesinin (benimsemesi) memnuniyet düzeyi, talep ve

beklentileri açısından irdelenmesidir.

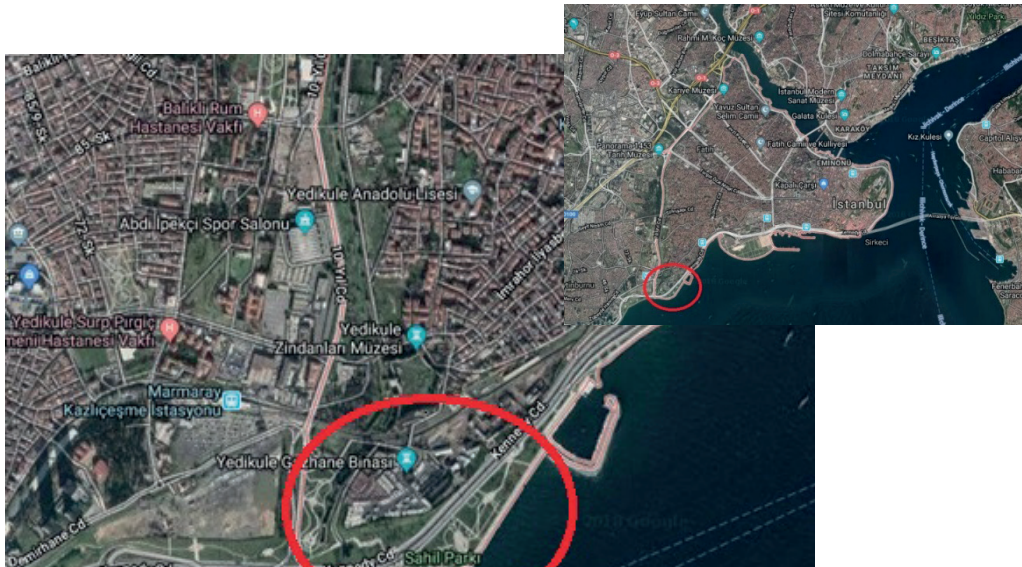
MATERYAL ve YÖNTEM

Kent kıyılarının rekreasyonel bakımdan mevcut durumunun, sorun ve potansiyellerinin ve kullanıcıların memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada, araştırma alanı olarak İstanbul İli Fatih İlçesi'nde bulunan Koca Mustafa Paşa Sahil Parkı belirlenmiştir. Park, şehrin merkezi konumunda bulunan Fatih İlçesi'nde bulunması, nüfus yoğunluğunun oldukça fazla olduğu bir bölge olması ve çevrede rekreasyonel ihtiyaçların karşılanabildiği çok fazla yeşil alan bulunmaması nedeniyle araştırma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 1).

Koca Mustafa Paşa Parkı 45.851m² olup, içerisinde 5 adet Çocuk Oyun Alanı, 3 adet Aletli Spor Alanı ve 2 adet Basketbol Sahası ve yürüyüş yolu bulunmaktadır.

Araştırmada yöntem olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket yapılacak denek sayısı belirlenirken İstanbul Fatih İlçesi için 2017 nüfusu olan 430.003 kişi olarak alınmıştır. Kıyı bölgesini kapsayan mahallelerin yüzölçümünden yola çıkarak ortalama kıyı bölgesinin toplam nüfusun 1/4'lük kısmını oluşturduğu ve % 95 güven aralığında en az 100 kişi ile anket çalışması yapılması gerektiği hesaplanmıştır. Tarihi Yarımada'nın nüfus ve kullanım yoğunluğu gözönüne alınarak belirlenen bu parkta, 100 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Anket uygulama aşamasında kıyıya yakın mahallelerde ve kıyı bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Yanıt veren kişilerin rasgele seçildiği ve karşılıklı görüşme ile yürütülen anket çalışması, yoğun kullanımının olduğu ilkbahar ve yaz dönemlerinde, hafta içi ve hafta sonlarında gerçekleştirilmiştir. Anketler sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences- Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket) paket programı kullanılmıştır.

Tüm sorular için frekans değerlendirmesi yapılmış olup ayrıca uygun sorular birbirleri arasında ilişkinin olup olmadığının saptanması amacıyla çaprazlanmıştır. Bu aşamada iki değişken arasında ilişkinin olup olmadığını sorgulayan Khi-kare (X²) bağımsızlık testi uygulanmıştır. Güven düzeyi %5lik bir yanılığın payı ile p≤0.05 alınmıştır.

Şekil 1. Araştırma Alanı Konumu

BULGULAR

Koca Mustafa Paşa Sahil Parkı'nda yapılan anketlerin sonucunda, bu sahil parkı kullanıcılarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek grubu, gelir durumu, yaşadığı yer gibi sosyal yapıları hakkında bilgiler edinilmeye çalışılmıştır.

Buna göre, ankete katılanların % 60'ı erkek, % 40'ı de kadın olarak belirlenmiştir. Yaş grubuna göre dağılımında, % 11'i 15-18 yaş grubu, % 19'u 19-25 yaş grubu, % 27'si 26-40 yaş grubu, % 39'u 41-60 yaş grubu ve % 4'ü ise 61 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir. Ankete katılan kullanıcıların % 41'i lise mezunu, % 37'si üniversite mezunu, % 17'si ilköğretim mezunu, % 5'i de master/doktora eğitim düzeyi olarak belirlenmiştir. Koca Mustafa Paşa Sahil Parkı'nda okur yazar olmayan kullanıcıya rastlanmamıştır. Ankete katılan kullanıcıların çoğunluğu % 30 oranı ile serbest meslek, % 26'sı ev hanımı, % 20 oranı ile öğrenci, % 7'si memur, % 5 oranı ile esnaf ve işsiz, % 4'ü emekli, % 3'ü de işçi olarak belirlenmiştir. Park kullanıcılarının aylık ortalama gelir durumunu ise en çok % 44 oranı ile 3.001-5.000 TL aylık geliri olanlar, ikinci olarak % 38 oranı ile 1.000 TL veya daha düşük gelir grubundakiler, üçüncü olarak % 18 oranı ile 1.001-3.000 TL gelir düzeyine sahip olanlar olarak saptanmıştır. Bu anket çalışmasında 3.000TL

ve üzeri gelir düzeyine sahip kullanıcıya rastlanılmamıştır. Yapılan ankete katılan halkın % 52'si 20 yıl ve üzeri İstanbul'da yaşadığını belirtirken, % 33 oranı 16-20 yıl, % 8 oranı ile de 6-10 yıl, % 4 oranı ile 0-5 yıl, % 3 oranı ile de 11-15 yıldır İstanbul'da yaşadığını belirtmişlerdir. Ankete katılanların % 52'si Eminönü- Fatih İlçelerini kapsayan Tarihi Yarımada bölgesinde, % 34'ü Zeytinburnu-Bakırköy-Avcılar bölgesinde, % 14'ü Alibeyköy-Eyüp-Bayrampaşa-Gaziosmanpaşa bölgesinde oturmaktadır. Parkın kullanıcıları arasında, Beşiktaş-Beyoğlu-Şişli-Sarıyer bölgesi ile Kadıköy-Maltepe-Üsküdar-Kartal-Beykoz bölgesinden gelen kullanıcılara rastlanılmamıştır. Ankete katılan kullanıcıların % 4'ü 0-5 yıl, % 8'i 6-10 yıl, % 3'ü 11-15 yıl, % 33'ü 16-20 yıl, % 22'si 20-30 yıl ve % 30'u 30 yıldan fazla bir süredir şu an buldukları semtte yaşamakta olduklarını belirtmişlerdir.

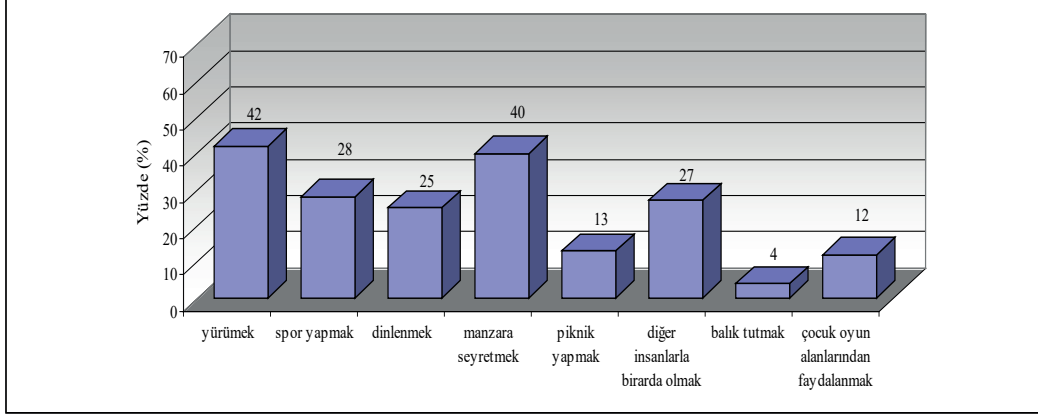
Kullanıcıların kullanımlarına ait bilgiler analiz edildiğinde; Yeşil alanların miktarının yeterliliğinin sorulduğu soruya kullanıcıların verdiği yanıtlara göre parklar, çocuk oyun, spor alanları gibi yeşil alanlar % 48 oranı ile kısmen yeterli, % 42 oranı ile kesinlikle yetersiz ve % 10 oranı ile kesinlikle yeterli bulunmaktadır (Şekil 2)

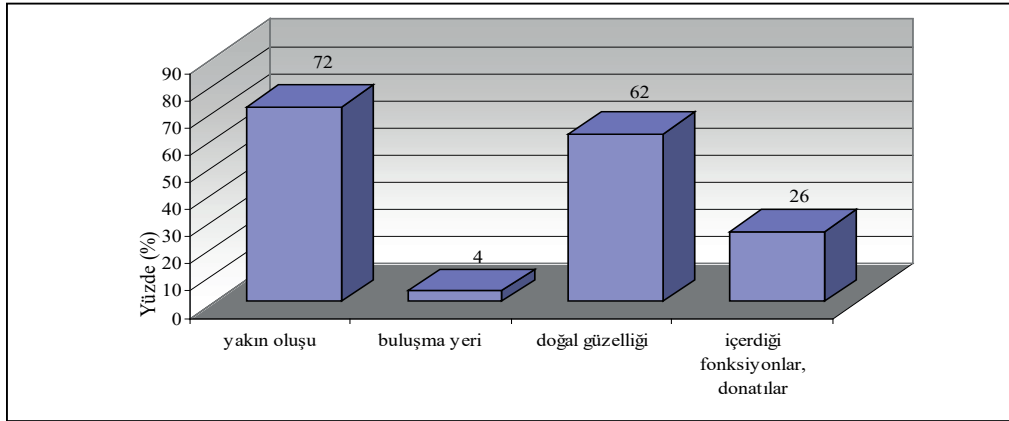
Şekil 2. Alanda mevcut dinlenme alanı ve çocuk oyun alanı

Parkın kullanılma amacının sorulduğu soruya ise kullanıcılar, % 42 oranı ile yürümek, % 40 oranı ile manzara seyretmek, % 28 oranı ile spor yapmak, % 27 oranı ile diğer insanlarla bir arada olmak ve % 25 oranı dinlenmek şeklinde

belirlenmiştir (Şekil 3). Parkı seçme nedeninin sorulduğu soruya ise kullanıcılar, en çok % 72 oranı ile yakın oluşu, %62 ile doğal güzelliği tarihi ve % 26 oranı ile içerdiği fonksiyonlar, donatılar ve % 4 oranı ile buluşma yeri olarak tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Şekil 4).

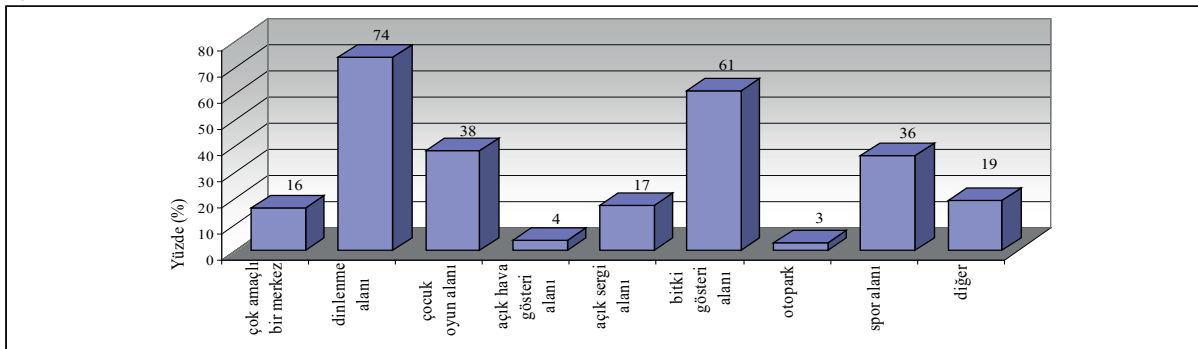
Şekil 3. Parkın Kullanılma Amacı

Şekil 4. Rekreasyonel Kullanımlarda Koca Mustafa Paşa Parkı'nın Seçilme Nedeni

Kullanıcılar, % 22 oranı ile yaz, % 24 oranı ile ilkbahar, % 54 oranı ile her mevsim bu parkı kullandıklarını ve % 12 oranı ile hafta içi, % 36 oranı ile hafta sonu, % 45 oranı ile değişik günlerde ve % 7 oranı ile de her zaman bu parka geldiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kullanıcılar, parkı % 49 oranı ile öğleden sonra, % 43 oranı sabah-öğle, % 5 oranı ile öğle arası ve % 3 oranı ile de akşamları kullandıklarını söylemişlerdir.

Kullanıcıların bu parkta görmek istedikleri fonksiyonlar sırasıyla, % 74 oranı ile dinlenme alanı, % 61 oranı ile bitki gösteri alanı, % 38 oranı ile çocuk oyun alanı, % 36 oranı ile spor alanı, % 17 oranı ile açık sergi alanı, % 16 oranı ile çok amaçlı bir merkez, % 4 oranı ile açık hava gösteri alanı ve % 3 oranı ile otopark olarak belirlenmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Parkta Bulunması İstenilen Fonksiyonlar

Kullanıcıların bu parkta rahatsız oldukları faktörler sırasıyla, % 46 oranı ile bakım çalışmalarının yetersizliği, % 64 oranı ile güvenlik eksikliği, % 42 oranı ile kullanım

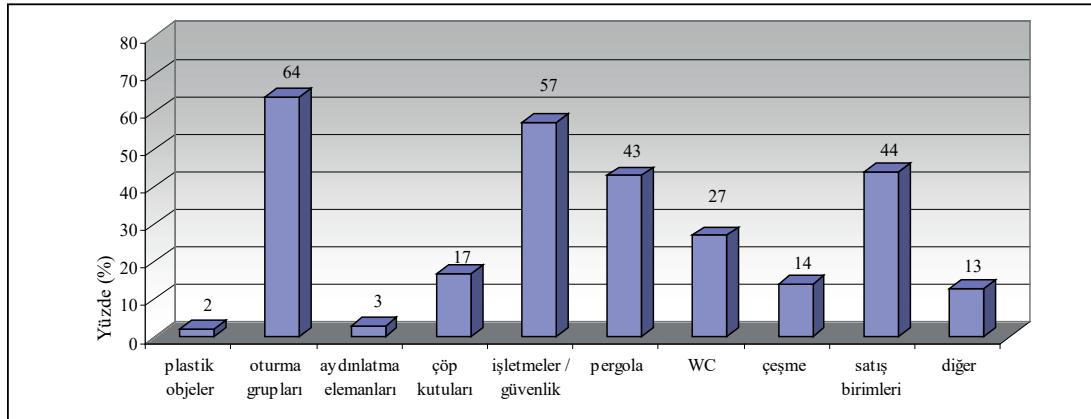
şekli, % 60 oranı ile donatı yetersizliği olarak belirlenmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Alanda Donatı yetersizliği

Parktaki güvenlik hizmetlerinden memnuniyet durumunun sorulduğu soruya kullanıcılar, % 49 oranı ile kısmen memnun ve % 51 oranı ile memnun değilim yanıtı vermişlerdir. Parktaki güvenlik hizmetlerinden kesinlikle memnun olan kullanıcıya rastlanılmamıştır. Donatı elemanlarının yeterlilik durumunun sorulduğu soruya ankete katılanlar kullanıcılar, parktaki donatı elemanlarının % 61 oranı ile kısmen yeterli, % 39 oranı ile kesinlikle yeterli değil şeklinde yanıtlamışlardır. Parktaki

donatı elemanlarının kesinlikle yeterli olduğunu söyleyen kullanıcılara rastlanılmamıştır. Ayrıca denekler, araştırma alanında % 64 oranı ile en çok oturma grupları ve bankların, daha sonra sırasıyla % 57 oranı ile işletme/ güvenlik, % 44 ile satış birimlerinin, % 43 oranı ile pergola, % 27 oranı ile WC, % 17 oranı ile çöp kutularının, % 14 oranı ile çeşme, % 3 oranı ile aydınlatma elemanı, % 2 oranı ile de plastik objelerin eksik olduğunu söylemektedirler. % 13 oranı ile de diğer seçeneğini seçerek çeşitli donatı elemanlarının eksikliğini belirtmişlerdir (Şekil 7).

Şekil 7. Eksik Görülen Donatı Elemanları

Farklı yaş grubu, meslek grubu ve eğitim durumlarına göre istek ve ihtiyaçlar belirlenmiştir. Ankete cevap veren kadınların % 60'ı, erkeklerin ise % 30'u yürümek için bu alanı seçerken, kadınların % 10'u, erkeklerin % 40'ı spor yapmak seçeneğini tercih etmişlerdir. Ankete cevap veren kadınların % 78'i, erkeklerin ise % 52'si bu parkı doğal güzelliği için tercih ederken, kadınların % 5'i, erkeklerin % 40'ı içerdiği fonksiyon ve donatıları için tercih etmişlerdir.

Kadınların, % 23'ü hafta içi, % 23'ü hafta sonu, % 50'si değişken ve % 5'i her zaman parka gelirken, erkeklerin, % 5'i, hafta içi, % 45'i hafta sonu, % 42'si değişken ve % 8'i de her zaman parka geldiklerini belirtmişlerdir. Kadınların %

35'i sabah-öğle, % 65'i öğleden sonra gelirken, öğle arası ve akşamları bu parkı kullandığını söyleyen kadın kullanıcıya rastlanılmamıştır. Erkeklerin % 49'u sabah-öğle, % 8'i öğle arası, % 38'i öğleden sonra ve % 5'ü de akşamları bu parka geldiklerini belirtmişlerdir.

Ankete cevap veren kadınların % 60'ı, erkeklerin % 23'ü bu parkta çocuk oyun alanı gerekliliğini belirtirken, kadınların % 35'i, erkeklerin ise % 5'i açık sergi alanı istediklerini belirtmişlerdir

Kadınların % 55'i, erkeklerin ise % 33'ü kullanım şeklinden ve kadınların % 65'i, erkeklerin ise % 30'u güvenlik eksikliğinden şikayet etmektedir.

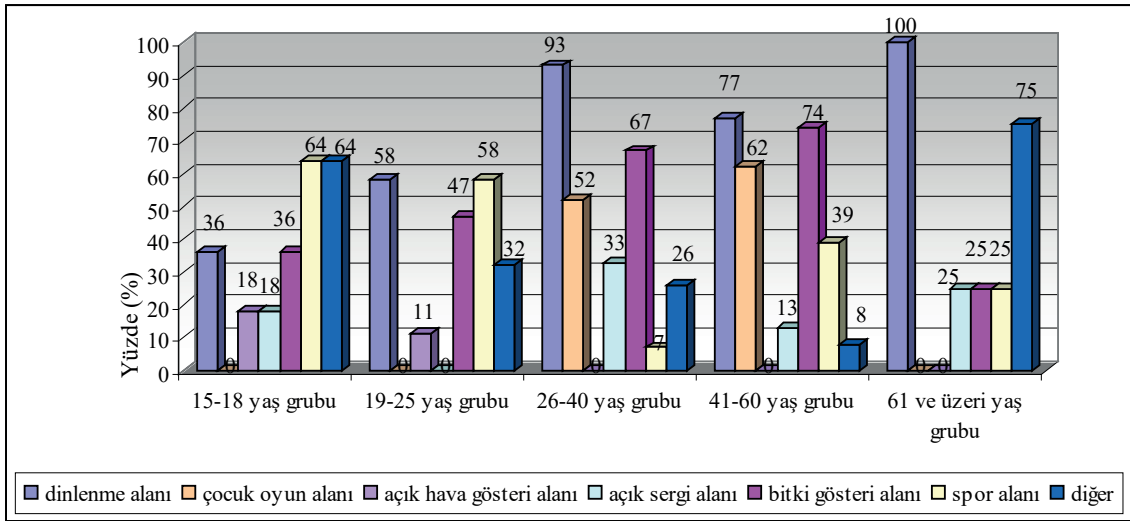
Ankete cevap veren 15-18 yaş grubundaki kullanıcılar, % 73 oranı ile diğer insanlarla bir arada olmak seçeneğini tercih ederken, 19-25 yaş grubundakilerin % 47'si ve 26-40 yaş grubundakiler % 26 oran ile spor yapmak, 41-60 yaş grubundakiler % 33 oranı ile piknik yapmayı tercih ederken, 61 ve üzeri yaş grubundakilerin % 4'ü alana balık tutmak amacıyla geldiklerini belirtmişlerdir.

Ankete cevap veren 15-18 yaş grubundakilerin % 18'i ve 19-25 yaş grubundakilerin % 11'i alana geliş amacını buluşma yeri olarak belirtmekte, 15-18 yaş grubundakilerin % 64'ü, 19-25 yaş grubundakilerin % 42'si, 26-40 yaş grubundakilerin % 7'si, 41-60 yaş grubundakilerin % 13'ü ve 61 yaş ve üzeri yaş grubunun % 100'ü alana içerdiği fonksiyonlar, donatılar sebebiyle ile alanı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

15-18 yaş grubundakiler en çok % 82 oranı ile her mevsim, 19-25 yaş grubundakiler en çok % 90 ile her mevsim, 26-40 yaş grubundakiler en çok % 41 oranı ile ilkbahar ve her mevsim, 41-60 yaş grubundakiler en çok % 49 oranı ile yazın, 61 ve üzeri yaş grubundakiler en çok

% 100 ile her mevsim parkı kullandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, 15-18 yaş grubundakiler en çok % 55 oranı ile değişken, 19-25 yaş grubundakiler en çok % 90 ile değişken, 26-40 yaş grubundakiler en çok % 44 oranı ile hafta sonu, 41-60 yaş grubundakiler en çok % 56 oranı ile hafta sonu, 61 ve üzeri yaş grubundakiler en çok % 100 ile değişken günlerde parkı kullandıklarını belirtmişlerdir.

Yaş grubu ile alana geliş sıklığı ilişkisi çaprazlandığında, $p=0.000$ olup $p \leq 0.05$ eşitliği sağlandığından anlamlı ilişki bulunmuştur. bu sonuçlara göre alanı düzenli olarak kullananlar % 100 oranı ile hergün kullandığını ifade eden 61 yaş ve üzeri yaş grubu, % 33 oranı ile haftada bir kullandığını belirten 26-40 yaş grubu ve % 31 oranı ile 15 günde bir ve ayda bir olmak üzere 41-60 yaş grubudur. Ankete cevap veren 15-18 yaş grubundakilerin % 64'ü spor alanı, 19-25 yaş grubundakilerin % 58'i dinlenme alanı, 26-40 yaş grubundakilerin % 93'ü, 41-60 yaş grubundakilerin % 77'si ve 61 yaş ve üzeri yaş grubu dinlenme alanı parkta istemişlerdir. (Şekil 8).

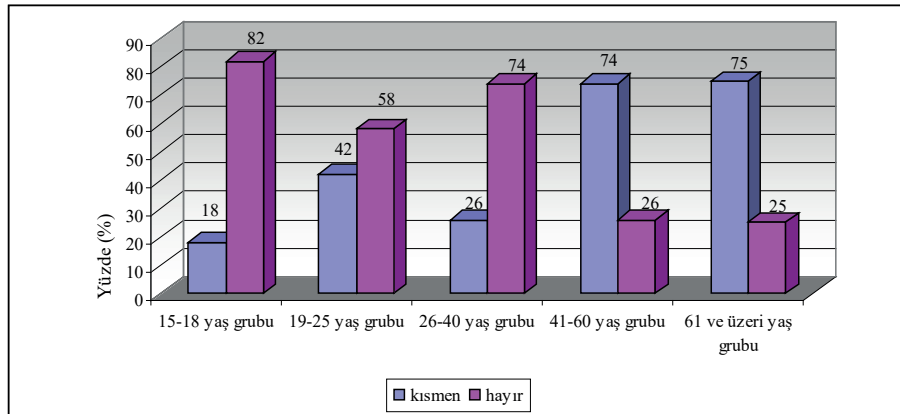

Şekil 8. Yaş Grubu- Bölgede Bulunması İstenilen Fonksiyonlar İlişkisi

Buna göre ankete cevap veren 15-18 yaş grubundakilerin % 18'i, 19-25 yaş grubundakilerin % 21'i, 26-40 yaş grubundakilerin % 37'si, 41-60 yaş grubundakilerin % 51'i ve 61 ve üzeri yaş grubundakilerin % 100'ü donatı yetersizliğinden, 15-18 yaş grubundakilerin % 55'i, 19-25 yaş grubundakilerin % 58'i, 26-40 yaş grubundakilerin % 63'ü, 41-60 yaş grubundakilerin % 23'ü ve 61 ve üzeri yaş

grubundakilerin % 25'i parktaki güvenlik eksikliğinden şikayetçi olmaktadır.

Yaş grubu ile park içindeki güvenlik hizmetlerinden memnuniyet ilişkisi çaprazlandığında parktaki güvenlik hizmetlerinden en büyük şikayet % 82 oran ile 15-18 yaş grubundan gelmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Yaş Grubu -Güvenlik Hizmetlerinden Memnuniyet İlişkisi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Kıyı alanları kentlerin en çekici ve en çok kullanım talebi olan alanlardır. Kıyıları kentin bütününden ayrı parça değildir, kentsel öğeler ile bütünleşmişlerdir[8].

Dolayısı ile Sahil parkları kent bütününe hizmet eden rekreasyonel bakımdan son derece önemli alanlardır. Öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken husus, kıyı-insan ilişkisinin kurulmasıdır.

Kıyıda planlanacak olan farklı etkinlik alanları, kıyı kullanımının artmasına etki edecektir. Kıyı uzunluğuna göre bölgesel olarak yapılan analizler kıyıya yakın olan bölgelerin kıyının rekreasyonel açıdan şekillenmesine katkı sağlamaktadır [9]. Bu nedenle bu alanların planlamasında kullanıcı istek ve ihtiyaçlarının iyi analiz edilmesi ve planlama kararlarında bunların dikkate alınması gereklidir. Mevcut parkların iyileştirilmesi ve sürekliliğinin sağlanmasında ise yine kullanıcı isteklerinin dikkate alınması oldukça önemlidir. Bunun yanında kentlerdeki yeşil alan sistemlerinin bütünlüğünün sağlanması, yaşam kalitesi gelişimi, kıyı-kent ilişkisinin kurgulanması sağlıklı kıyı planlamaları ile mümkün olacaktır.

Yapılan anket çalışması sonucunda alan için kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarına bakıldığında;

- Fonksiyon yetersizliği,
- Donatı yetersizliği (gerek nitelik gerek nicelik olarak),
- Parklardaki güvenlik sorunu,
- Parkların bakımsızlığı gibi maddelerin ön sırada yer aldığı görülmektedir.

Anket yapılan kişilerin başlıca parkın tercih etme sebepleri ve geliş amaçları parkın bir kıyı mekanı olması, çocukları gezdirmek, yürüyüş yapmak, manzara seyretmek ve dinlenmek ve spor yapmaktır. Özellikle alanda kullanıcılar fonksiyonellik anlamında çeşitlilik arayışı içerisinde. Çocuk oyun alanları ve kültür - fizik alanı dışında fonksiyon bulunmaması nedeni ile alanın fonksiyon çeşitliliği bakımından yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Alanda donatı anlamında da yetersizdir. Donatılar, oturma birimleri, aydınlatma ve çöp kutularından oluşmaktadır. Özellikle aydınlatmanın yetersiz olması ile gece kullanıcılarının azlığı ve alanda güvenlik konusunda da sorunlar yaşatması ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Gündüz kullanımları için ise, hiçbir gölgelendirme elemanının bulunmaması alanı kullanan kullanıcıların en büyük sıkıntıları arasında yer almıştır.

Kıyı alanlarının fiziki planlaması yapılırken; toplum gereksinimlerinin doğal potansiyel isteklerle dengelenmesi ve kıyı kimliği ile kültürünü ön plana çıkaran, yerleşimde bütünlüğü sağlayan tasarım kararlarının alınması gerekmektedir [10]. Parkın kullanılabilirliği, sürdürülebilirliği bakımından kullanıcıların memnuniyeti ve kullanıcıların alanı sahiplenmesi çok önemlidir. Alanın ivedilikle gözden geçirilip kullanıcılara daha iyi hizmet verebilmesi, iyi yaşam koşulları yaratmak için doğru yönlendirmeler yapılması gereklidir. Alanın belli rekreasyonel etkinlikler için kullanılarak (festival, şenlik vb.), kullanıcı kitlesinin artmasına ve sosyalleşmeye katkı sağlanmalıdır. Kıyı alanlarında yapılan tasarımlar bitki materyali, donatı elemanları, yapısal peyzaj uygulamaları ve tasarımın ana kimliği ile uyumlu olmalıdır Bunun yanında kıyı kullanımının kullanıcılar tarafından artması ileriye dönük yeme-içme mekanlarına dönüştürülmesi ile artacaktır. Ancak plansız yapılaşmalar kıyının kullanım ve taşıma potansiyelini olumsuz yönde etkilediğinden önceden önerilecek yapılaşmalara izin verilmelidir. Doğru

yönlendirmelerin yapılması disiplinler arası çalışma gerektirirken, kuşkusuz burada en büyük görev Peyzaj Mimarlarına düşmektedir.

KAYNAKLAR

[1] Yaşlıca, E., Tanrıvermiş, E., Akay, A., (1999). Peyzaj Tasarımın Kentsel Tasarım Süreci İçindeki Yeri. Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü. 26-28 Mayıs 1999. Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

[2].Yücesoy, E., Gökbulut, Ö., (1999). Kentsel Tasarımda “Mekansal Kimlik” Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme: Mekansal Kimliği Okumak. Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü. 26-28 Mayıs 1999. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

[3] Yaşlıca, E., (1991). Kamu Alanlarındaki Kullanıcı Katılımı ve Ankara’da Konur Sokakta Çevre Tasarımı için Kullanıcıya Dönük Bir Araştırma. Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu 15-16 Mayıs 1989, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 1991, İstanbul.

[4] Aktürk, D., (1991). Kentsel Tasarımda Psikolojik Boyut. 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu. 23-24 Mayıs 1991. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

[5] Kart, N., (2005). Emirgan Parkı’nda Kullanıcıların Memnuniyet Derecelerinin Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 55(1), 185-208.

[6] Taneri, E., (1983). Kıyı Kullanımı. Kıyıları Kolokyumu, 7. Türkiye Dünya Şehircilik Günü Daimi Komitesi, KTÜ, Trabzon

[7] Gülez, S., Kaya, L.G., Dönmez, Ş., Görmüş Çetinkaya, S. ve Koçan, N., (2007). Mugada Kıyı Alanı Peyzaj Düzenlemesi Üzerine Bir Çalışma. ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 9(12), 1-10

[8] Sönmez, Ö. İ., Akyol D., B. Şenik (2015).Kıyı Alanları Tasarımında Çeşitlilik Ve Bütünlük İlkelerinin Öneminin Alt Bölge Tespitleri İle Değerlendirilmesi Conference: Karşıyaka 2.Kültür ve Çevre Sempozyumu, Karşıyaka.

[9] Işık, B., Demirel Ö., (2014). Kıyı Kullanıcılarının Kıyı Alanı Rekreasyon Planlama Kararları Üzerindeki Etkisi: Trabzon Kıyı Bandı Örneği İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi İnönü University Journal of Art and Design ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884 Cilt/Vol. 4 Sayı/No.10 (2014): 1-11

[10] Koçan, N., Ateş, O., (2011). Effect of structuring the visual aspects of coastal landscape: Bartın-Inkumu example reviews. Gümüşhane University Journal of Science and Technology Institute 1(1): 54-56.